

Razmišljanja se je treba naučiti

Licencirana
trenerka
de Bonove
metode Nastja
Mulej

Nastja Mulej je ženska tisočerih talentov. Svet ima v malem prstu, saj je veliko potovala. V življenju je počela že veliko stvari. Nemirni duh in radovednost sta jo gnala naprej. Da bi si zaslužila za potovanja, ji ni bilo težko poprijeti za nobeno delo. Bila je manekenka, čistilka, novinarka, strokovna sodelavka in še bi lahko naštevali.

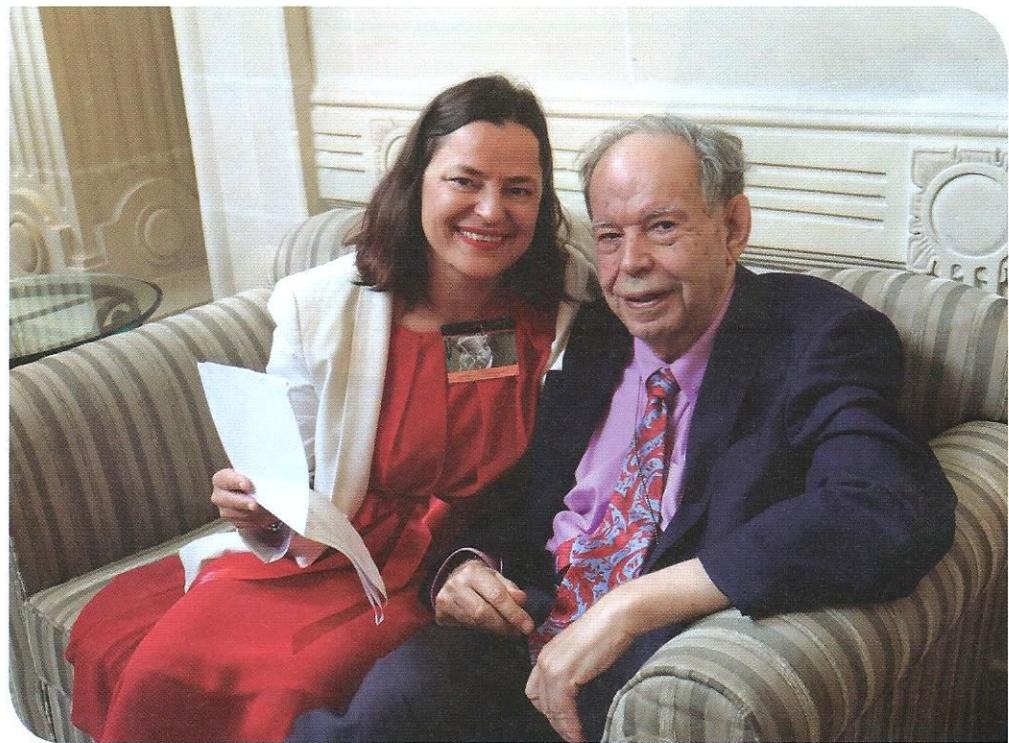
Pozneje pa predavateljica in strokovna sodelavka. To žensko nemirnega duha je uspelo popolnoma uročiti enemu moškemu – malteškemu guruju in revolucionarju razmišljanja Edwardu de Bonu. Nastjin partner Dušan ni nanj prav nič ljubosumen, saj ve, da jo zanimajo le njegove metode, ki jih z veliko strastjo prenaša naprej. Razmišljanja uči tudi svoja otroka. Svoje bogato znanje pa z veseljem predaja tako odraslim kot otrokom.

Besedilo: Andreja Comino, foto: osebni arhiv.

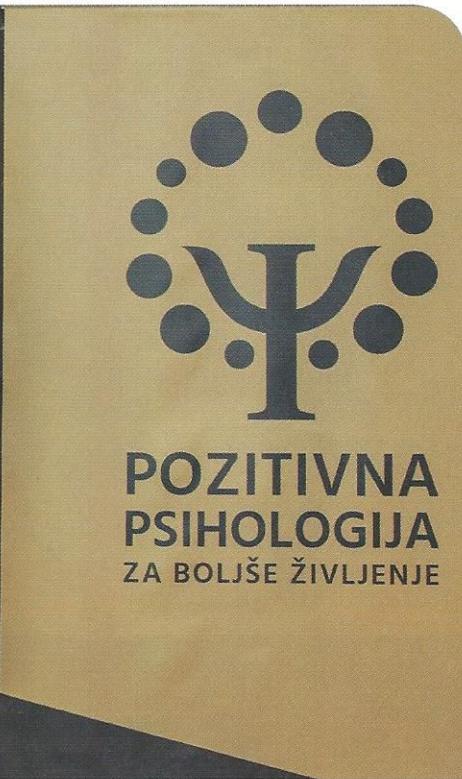
Nastjin oče je bil profesor na ekonomski fakulteti, dvojni doktor znanosti, ki je že v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja svojo kariero posvetil dialektični teoriji sistemov in inovacijskemu menedžmentu. Ti tujki govorita o kreativnosti, sodelovanju, razmišljanju, dodana jima je še podjetnost. »Moj oče je zelo odprt za novosti. Ves čas me je spodbujal k drugačnemu razmišljanju, dajal mi je širino in pogum, da sem lahko stopila iz okvirjev. Mama pa je bila učiteljica v osnovni šoli in je kot taka zagovarjala kritično razmišljanje v smislu 'jaz imam prav, ti pa narobe' – s čimer je, verjetno nehote, razvila pogumno puncu, ki se ne boji prestopiti meje. Odraščala sem v središču Maribora, s starši smo

veliko potovali. Oče je predaval v tujini in z njim smo hodili vsi. Velikokrat je letalsko vozovnico za prvi razred, ki so mu jo plačali, zamenjal za denar, z njim pa smo lahko vsi šli z avtom (kot da bi danes vozili clia) na Finsko, Škotsko. Tako sem že zelo zgodaj spoznavala drugačnost in druge kulture,« se spominja Nastja, ki so ji starši v življenju naredili veliko uslugo, ko ji niso dajali denarja, temveč so jo spodbujali, da ga je začela služiti sama. »Plačali so mi jezikovne počitnice v Angliji, niso pa mi dali denarja za nova oblačila. Že pri šestnajstih, ko sem šla prvič sama na morje s fantom, sem denar zaslužila sama. To mi je pozneje prišlo še kako prav, saj sem se naučila delovnih navad, komuniciranja z ljudmi, kreativnosti in potrpežljivosti. In ker so me že v mladosti okužili s potovanji, mi ni bilo nikoli težko delati, da sem zaslužila denar zanje. Spominjam se, da sem v prvem letniku ekonomske fakultete, kjer sem študirala bančništvo in finance, v službo čistilke prišla v ozki obleki, ker se mi je potem mudilo naprej na modno

revijo, kjer sem delala kot manekenka. Na Mariborskem radiu Študent sem ob sobotah zvečer vodila oddajo o seksu, ko pa sem se tega naveličala, pa o modi. S prijateljicami smo vzdihovale v mikrofon, mami je bilo pa nerodno. Denar, ki sem ga zaslužila, sem porabila za potovanja. Plavala sem z delfini na Novi Zelandiji, štopala po Aljaski, velikokrat spala kar v avtu ali pri neznancih in začutila še veliko drugih in nepozabnih stvari. V vseh teh letih sem obiskala res veliko držav,« pripoveduje. Po drugi diplomi na ekonomiji se je v Ljubljani vpisala še na fakulteto za družbene vede, kjer je končala sociologijo, pozneje pa še magisterij iz komunikologije. Denar pa si je služila kot novinarka (na TVS je opravila avdicijo, a pred mikrofon ni prišla zaradi izrazitega štajerskega naglasa, ki se ga še danes ne more znebiti), delala na fakulteti in v oglaševanju, ki ga je v mladih letih oboževala, saj je bil skoraj edini poklic, ki je omogočal kreativnost. Od varčnih staršev se je naučila, da je bogat tisti, ki malo potrebuje, in tega rekla se drži, kjer se le da.

Za njeno življenje in kariero je bilo usodno srečanje z Edwardom de Bonom, ki jo je naučil, da je vzporedno razmišljanje veliko bolj učinkovito in zadovoljujoče od nasprotovalnega, konstruktivno boljše od kritičnega, kreativno pa boljše od rutinskega. Zdaj se trudi to učiti tudi druge, ki želijo kakovostno življenje in izpopolnjujoče delo.

Zanjo ekologija ni slogan, ampak se trudi, da bi bil način življenja in dela.

NENADNA LJUBEZEN

Na prelomu tisočletja se je zaposlila pri kultnem marketinškem strokovnjaku Dragunu Sakanu in njegovi agenciji New Moment. »Klicala me je Meta Dobnikar in mi dejala, da me želi. Leta 1999 je bil bog oglaševalske scene. Bila sem pažljiva, saj je bil znan tudi kot zapeljivec. Po štirih večerjah sem se odločila za službo. A nisem želeta delati na kampanjah, ki pospešujejo prodajo izdelkov, temveč sem hotela nekaj novega. Uspelo mi je dobiti sanjsko službo pod takтирko oglaševalskega guruja, ki je imel podružnice v desetih državah. Vodila sem odsek za nove ideje, ki ga še nihče ni imel. Pripravljala sem projekte za spodbujanje kreativnosti za njihove zaposlene, naročnike in trg; urejala revijo za umetnost in kreativo ter v Piranu vodila kreativna srečanja, na katera so prihajali najpomembnejši kreativci z vsega sveta. Delali smo relativno intuitivno, dokler ni leta 2003 v Piran prišel 70-letni Edward de Bono, eden najpomembnejših mislecev na svetu, zdravnik in psiholog, ki je razložil, kako delujejo naši možgani, in razvil kopico

metod, s katerimi lahko postanejo bolj ustvarjalni,« se spominja, kako se je zgodila ljubezen na prvi pogled. Odločila se je, da bo prevedla njegovo knjigo.

Njenega partnerja Dušana je skoraj kap, komu je predlagala, da bi šla prvič v življenju na poletni dopust in ne na potovanje (Nastja namreč ni tip za počitnikovanje). A namesto da bi ležala na plaži, je sedela za računalnikom in prevajala knjigo Šest klobukov razmišljanja. Knjiga je izšla, naletela na veliko zanimanje, leto pozneje se je lotila prevajanja še druge – Lateralno razmišljanje. De Bono je bil nad Nastjo tako navdušen, da ji je predlagal, če bi se izobrazila za trenerko njegovih metod. Z vso strastjo se je vrgla v delo in učenje. Na začetku je metode preizkušala na delavnicah za prijatelje. Ko je de Bono spet prišel v Slovenijo, je zlahka našla 500 ljudi, predvsem kreativcev in menedžerjev, ki so prišli poslušati njegovo predavanje na ekonomski fakulteti, pa tudi mediji so se zelo zanimali zanj. Spoznala je svoje poslanstvo v življenju. Delavnice je začela pripravljati še za druge, vmes pa še odpotovala na de Bonov grad v Francijo na izobraževanje. Ko je privolil, da bo spet prišel v Slovenijo, da bi jo dokončno naučil

Nastja se je naveličala negativizma na vsakem koraku. Zato poskuša prispevati po svojih močeh in je v Slovenijo pripeljala pozitivno psihologijo. V preteklih šestih letih sta s sodelavko Blanko Tacer izpeljali šest ciklov predavanj in tri celodnevne dogodke, poimenovane Maraton pozitivne psihologije. Organizirali sta že 53 poljudnih, a strokovnih predavanj, s katerimi želita poslušalcem izboljševati kakovost njihovega dela, vodenja, ustvarjalnosti, prispevka v timu in ne nazadnje tudi osebnega življenja.

svojih metod za poučevanje razmišljanja šolskih otrok, na svetu ni bilo srečnejše ženske. Naslednji obisk je izkoristil tudi, da se je srečal s premierjem in politiki, zadolženimi za šolstvo. To je bilo več, kot bi si upala sanjati.

UČI RAZMIŠLJATI

Z druge nosečnosti se ni več vrnila v službo, temveč je ustanovila svoje podjetje, v katerem uresničuje svoje poslanstvo pomagati ljudem k bolj konstruktivnemu in kreativnemu razmišljanju. »Nihče nas ni naučil razmišljati ciljno. V šoli nas učijo pomnjenja, razmišljati pa naj bi se naučili kar sami. A to ni tako. Kritično razmišljanje ('biti proti', kjer prepričani prepričujejo prepričane) in individualna tekma nam ne pomagata,« je prepričana Nastja, ki nikomur ne vsiljuje metode, ki jo poučuje. Tisti, ki začutijo, da je de Bonova metoda dobra, jo že najdejo, pa naj gre za posameznike ali velika in uspešna podjetja.

Bodite zgled!

Nastja je že zdavnaj ugotovila, da ne pomaga »pametovanje«, boljša so dejanja. »Ne iščite krivca ali razlogov, ne obupajte, ko otrok ali kdorkoli v vaši družbi naredi kaj narobe. Vedno iščite rešitve. Zgodilo se je, kar se je, zdaj je treba to popraviti, rešiti, spremeniti. Skupaj razmišljajte, kako. Zagotovo obstaja več kot en način.«

»Kreativnosti se lahko naučimo. To je veščina, kot so denimo branje, pisanje, vožnja kolesa,

avtomobila ... Pravzaprav se borimo s pogledi na svet, človeka in življenje, ki so stari več kot sto let in zaradi tega uveljavljeni. Tudi branje in pisanje sta veščini, kakor je tudi matematično računanje v resnici veščina, le da se otroci z njo ukvarjajo in jo vadijo s seštevanjem, odštevanjem, poštrevanko. Če jo dosti vadiš, v šoli to počnejo vsak dan vsaj štiri leta, jim gre računanje potem gladko. Zavzemam se, da bi v šolo uvedli še večino kreativnega razmišljanja, ker ko si enkrat odrasel, je dobro, da znaš računati in seštevi svoje stroške v trgovini in obresti v banki, ampak je tudi v redu, da veš, katere so možnosti, kako zaslužiti več denarja. Od malega se je dobro učiti, da obstaja več različnih možnosti, da ne zmrzneš v nepredvidljivi situaciji. Lepo je, da je človek naučen, da če se ti zaprejo ena vrata, si ti lahko odpre vsaj šest novih,« pravi Nastja in dodaja, da če bi se otroci učili kreativnega razmišljanja, se kot odrasli ne bi pritoževali, kritizirali, čakali in bili pasivni, saj bi razmišljali, da se jim nekaj ni izšlo, da

Kaj pravi de Bono o ...

• ustvarjalnosti:

Za možgane to ni naravno stanje. Možgani so nagnjeni k strukturiranju, podatke organizirajo v vzorce in jih uporabljajo. Za ustvarjalno razmišljanje se moramo naučiti drugačnega razmišljanja.

• zaznavah:

85 odstotkov vsakodnevnega razmišljanja temelji na zaznavi. Večino napak pri razmišljjanju predstavljajo napake v zaznavanju (omejen pogled). Učenci v šoli dobijo gradiva z že pripravljenimi zaznavami, na podlagi katerih se morajo odzvati. Žal pa moramo v življenju oblikovati svoje zazname.

• največjih vplivih na mlade:

Vrstniški pritisk je odgovoren za oblikovanje zaznav in vrednot. Če človek ne zna razmišljati s svojo glavo, slepo sledi skupini in potem tudi naredi kaj neprimernega. Nadalje nanje vpliva tudi glasba, ki poudarja zmedena najstniška čustva ter tako še bolj ustvarja tesnobno čustvenost, v kateri so potem mladi.

(Vir: Edward de Bono, Naučite svojega otroka razmišljati)

Nastja že šest let izobražuje tudi učitelje, kako poučevati razmišljanje po de Bonovem programu CoRT. Gre za izjemne posameznike, ki so pripravljeni vložiti do tri ure svojega časa na teden, 26 tednov zapored, da izboljšajo svoje razmišljanje, delovanje in življenje ter posledično tudi učencem in sodelavcem! Če želimo imeti proaktivne, iniciativne, sodelovalne, empatične, razgledane učence (in sodelavce) ..., jih moramo naučiti, kako razmišljati, kako se odločati, kako načrtovati, kako ustvarjati, kako sodelovati.

pa obstajajo še druge rešitve, le poiskati jih morajo.

»Ker pa ljudje tega ne vedo in poznajo, delujejo vedno znova na en način, ki pa ni uspešen. Znamo razmišljati kritično, analitično in kategorično, vendar se to v nepredvidljivosti vsakdanjega življenja

ne obnese. Tako se uničuje človekovo samospoštovanje. Mar ni bolje, da nekaj dosežemo, ustvarimo, pridemo do zastavljenega cilja? Tako rastejo človekovo samospoštovanje, njegova samouresničitev in pa zadovoljstvo s svetom in samim seboj,« pravi Nastja.

Učenje razmišljanja pa ni dragoceno samo za otroke, temveč tudi za odrasle. Šest klobukov razmišljanja so delavnice, ki pomagajo usvojiti dragocene veščine, kako bodo sestanki in projekti v podjetjih in drugih ustanovah postali bolj učinkoviti. Recept je preprost: vnaprej pošljite vsebino sestanka in pripadajoče informacije, da se bodo člani skupine pripravili na sestanek. Določite vodjo sestanka oziroma moderatorja, ki sodelavcem predstavi cilj in fokus, vrstni red razmišljanja, čas trajanja sestanka, poskrbi za sodelovanje vseh, pogovor o idejah in zapisovanje. Nastja je izvedla že veliko delavnic, ki so mnogim prihranile več časa ter omogočile, da so v krajšem času naredili več.

Svojemu poslanstvu je posvetila življenje. Zato ne ločuje med službo in prostim časom. Na teden naredi v povprečju 500 kilometrov po vsej Sloveniji. Mož Dušan ji pomaga pri organizacijskih zadevah, brat, ki se je že zelo zgodaj podal v podjetniške vode, pa pri finančnih. Oče priskoči na pomoč pri vsebinskih stvareh. »Imam srečo, da imam okoli sebe same super moške,« se smeji Nastja, ki tudi svoja otroka vzgaja tako, da postavlja vprašanja in v vseh situacijah iščeta rešitve. Oče jo je že zelo zgodaj naučil, da stvari v življenju ne delujejo na ukazovanje. Najboljša pot je, da vsi mislimo in vsi delamo. To pa je tudi osnovna de Bonova modrost.

Z možem Dušanom in otrokoma